

گذر از اقتصاد غیر رسمی به اقتصاد رسمی

اجلاس ۱۰۴ کنفرانس بین المللی کار، ۲۰۱۵

سازمان بین المللی کار
دفتر بین المللی کار (ژنو)
ترجمه شده در امور بین الملل
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

مقدمه

اولین جلسات بحث و گفتگو پیرامون موضوع گذار از اقتصادی غیر رسمی به رسمی به منظور تنظیم سند جدیدی در همین خصوص در جریان یکصد و سومین اجلاس کنفرانس بین المللی کار در سال ۲۰۱۴ برگزار شد. به دنبال این مباحث و مطابق با بند ۱ ماده ۳۹ آیین نامه کنفرانس، دفتر بین المللی کار بر اساس نتایج مصوب کنفرانس و اجلاس یکصد و سوم آن، گزارشی را حاوی توصیه های پیشنهادی تهیه و منعکس نمود. مطابق با بند ۶ ماده ۳۹ آیین نامه کنفرانس، دولت ها به ارسال اصلاحات پیشنهادی یا نظرات خود، پس از انجام شور و مشورت با سازمان های حائز اکثریت نمایندگی کارگران و کارفرمایان، حداکثر تا ۳۰ نوامبر ۲۰۱۴ دعوت شدند. از دولت ها همچنین خواسته شد تا همان تاریخ مذکور به دفتر اعلام نمایند که آیا به اعتقاد آنان متن پیشنهادی برای مذاکره

در اجلاس ۱۰۴ در تاریخ ژوئن ۲۰۱۵ مناسب است و سازمان های طرف مشورت با خود را نیز مشخص نمایند. لازم به ذکر است که چنین مشورت هایی طبق ماده ۵ (۱) (الف) مقاله نامه شماره ۱۴۴ در خصوص مشاوره سه جانبه (استانداردهای بین المللی کار) برای کشورهای الحاقی به این مقاله نامه الزام آور است. نتایج مشورت ها باید در پاسخ دولت ها منعکس شود.

در هنگام تهیه این گزارش، دفتر بین المللی کار پاسخ هایی را از ارکان خود از ۹۴ کشور عضو دریافت کرده بود، از جمله از طرف دولت های ۶۷ کشور عضو یعنی: الجزایر، آرژانتین، ارمنستان، استرالیا، اتریش، آذربایجان، بلژیک، برزیل، بلغارستان، بوركینا فاسو، کانادا، شیلی، کلمبیا، کوبا، قبرس، جمهوری چک، دانمارک، اکوادور، مصر، فنلاند، فرانسه، آلمان، غنا، یونان، گواتمالا، هندوراس، مجارستان، هند، اندونزی، جمهوری اسلامی ایران، ایتالیا، ژاپن، قزاقستان، کنیا، جمهوری کره، قرقیزستان، لاتویا، لیتوانی، مورتانی، مکزیک، جمهوری ملداوی، مونته نگرو، نامیبیا، هلند، نیجر، نروژ، پرو، فیلیپین، لهستان، پرتغال، رومانی، فدراسیون روسیه، سنگال، آفریقای جنوبی، اسپانیا، سوئد، سوییس، تاجیکستان، توگو، ترینیداد و توباگو، تونس، ترکیه، انگلستان، آمریکا، جمهوری بولیواری ونزوئلا، زامبیا و زیمبابوه.

مجلد حاضر به صورت دوزبانه و حاوی متون انگلیسی و فرانسه متن پیشنهادی بر اساس ملاحظات دولت ها و سازمان های کارفرمایی و کارگری و بنا به دلایل مندرج در تفاسیر دفتر بین المللی کار در قالب گزارش شماره V (۲A) تهیه شده است. برخی تغییرات مختصر به خصوص برای مطابقت کامل دو نسخه سند پیشنهادی اعمال شده است. در صورت تصمیم کنفرانس، این متن اساس کار دومین مبحث اجلاس ۱۰۴ (ژوئن ۲۰۱۵) برای تصویب توصیه نامه مربوط به گذار از اقتصاد غیر رسمی به رسمی خواهد بود.

متون پیشنهادی

- * توصیه نامه پیشنهادی در خصوص گذار از اقتصاد غیررسمی به رسمی
- * کنفرانس عمومی سازمان بین المللی کار،

* با برگزاری اجلاس ۱۰۴ خود در تاریخ اول ژوئن ۲۰۱۵ توسط هیات مدیره دفتر بین المللی کار در ژنو، و ضمن شناخت رسمی موارد متعدد همه شکل های اقتصاد غیر رسمی به عنوان چالشی بزرگ بر سر راه حقوق کارگران، از جمله اصول و حقوق بنیادین در کار، در زمینه حمایت های اجتماعی و شرایط کار شایسته، توسعه فراگیر و حاکمیت قانون، و تاثیر منفی آن بر توسعه موسسات پایدار اقتصادی، درآمدهای عمومی و دامنه عمل دولت ها، به ویژه با عنایت به سیاست های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، خرد و دانایی نهادها و رقابت عادلانه در بازارهای ملی و بین المللی، و با اذعان به این مطلب که اکثر مردم نه به انتخاب خود بلکه از سر اضطرار و نبود فرصت ها در اقتصاد رسمی و فقدان دیگر ابزارهای معیشتی به اقتصاد غیر رسمی رو می آورند، و با امعان نظر به این نکته که برخی واحدهای اقتصادی برای گریز از قوانین و مقررات در قالب اقتصاد غیر رسمی فعالیت می کنند، و ضمن یادآوری این موضوع که کمبودهای کار شایسته و به عبارتی انکار حقوق کار، فقدان فرصت های کافی برای اشتغال کیفی، ضعف در حمایت های اجتماعی و عدم وجود گفتگوی اجتماعی، بیشترین موارد وقوع را در اقتصاد غیر رسمی دارد، و با توجه به این که فعالیت ها در اقتصاد غیررسمی اغلب با درآمد کم و بهره وری اندک همراه است، و با عنایت به این که زنان، جوانان، مهاجران، سالمندان، بومیان و کوچ نشینان، روستاییان فقیر، بیماران مبتلا به ایدز و معلولان و ناتوانان به خصوص نسبت به جدی ترین کمبودهای کار شایسته در اقتصاد غیر رسمی آسیب پذیر هستند، و با اشاره به بیانیه فیلادلفیا مصوب ۱۹۴۴، بیانیه جهانی حقوق بشر مصوب ۱۹۴۸، بیانیه سازمان بین المللی کار در زمینه اصول و حقوق بنیادین در کار و ضوابط آن مصوب ۱۹۹۸، و بیانیه سازمان بین المللی کار در خصوص عدالت اجتماعی برای جهانی شدن عادلانه مصوب ۲۰۰۸، و با تاکید بر موضوعیت استانداردهای بین المللی کار، به ویژه مقاله نامه های بنیادین از جمله مقاله نامه شماره ۲۹ در خصوص کار اجباری مصوب سال ۱۹۳۰، و پروتکل آن مصوب سال ۲۰۱۴، مقاله نامه شماره

۹۷ در زمینه آزادی انجمن و حمایت از کار در سال ۲۰۰۲، و حق تشکل مصوب سال ۱۹۴۸، مقاله نامه شماره ۹۸ پیرامون حق تشکل و مذاکرات جمعی مصوب ۱۹۴۹، مقاله نامه شماره ۱۰۰ در خصوص اجرت کار مصوب سال ۱۹۵۱، مقاله نامه شماره ۱۰۵ در خصوص محو کار اجباری مصوب ۱۹۵۷، مقاله نامه شماره ۱۱۱ در خصوص تبعیض در اشتغال و حرفه مصوب ۱۹۵۸، مقاله نامه شماره ۱۳۸ در مورد حداقل سن کار مصوب ۱۹۷۳، و مقاله نامه شماره ۱۸۲ در مورد بدترین شکل های کار کودک مصوب ۱۹۹۹، و علاوه بر این، مقاله نامه شماره ۱۲۲ در مورد سیاست های اشتغال مصوب ۱۹۶۴ که یکی از مقاله نامه های راهبری به شمار می رود، و توصیه نامه آن به شماره ۱۲۲ مصوب ۱۹۶۴، توصیه نامه شماره ۱۶۹ در خصوص سیاست های اشتغال (مقررات تکمیلی) مصوب ۱۹۸۴، و توصیه نامه شماره ۲۰۲ در خصوص کف حمایت های اجتماعی مصوب ۲۰۱۲، و نیز اسناد مربوطه سازمان ملل، و با اشاره به مصوبات و نتیجه گیری های مربوط به کار شایسته و اقتصاد غیر رسمی مصوب اجلاس ۹۰ کنفرانس بین المللی

کار در سال ۲۰۰۲، و همچنین با توجه به توصیه نامه شماره ۱۸۹ در مورد اشتغالزایی در موسسات کوچک و متوسط مصوب ۱۹۹۸، و مصوبات و نتایج در زمینه ارتقای بنگاه های اقتصادی پایدار مصوب اجلاس ۹۶ کنفرانس بین المللی کار در سال ۲۰۰۷، و با یادآوری مصوبات و نتیجه گیری های مرتبط با بحران اشتغال جوانان مصوب اجلاس ۱۰۱ کنفرانس بین المللی کار در سال ۲۰۱۲، و با یادآوری مصوبات و نتیجه گیری های مربوط به دومین بحث مک کر در زمینه اشتغال مصوب اجلاس ۱۰۳ کنفرانس بین المللی کار در سال ۲۰۱۴، و با تصریح این موضوع که گذار از اقتصاد غیررسمی به رسمی برای تحقق توسعه فراگیر ضرورت دارد، و با به رسمیت شناختن تنوع وسیع شکل های اقتصاد غیر رسمی و شرایط گوناگون ملی، و اذعان به این که غیر رسمی بودن ناشی از عوامل متعدد از جمله مسائل حاکمیتی و ساختاری است، و این که سیاست های عمومی می تواند روند گذار به اقتصاد رسمی را در قالب گفتگوهای اجتماعی

تسریع بخشند، و

با شناخت رسمی این موضوع که برخی کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی می توانند از استعداد و توان بالقوه عظیمی در زمینه کارآفرینی برخوردار بوده و ظرفیت های خلاقیت، پویایی، بهره وری، مهارتی و نوآوری آنان می تواند در صورت تسهیل گذار به اقتصاد رسمی به طور کامل شکوفا شود، و

با شناخت رسمی این موضوع که لازم است همه اعضای سازمان با اقدامات فوری و مقتضی، گذار کارگران و واحدهای اقتصادی از اقتصاد غیر رسمی به رسمی را امکان پذیر سازند، و

با شناخت رسمی این موضوع که سازمان های کارفرمایی و کارگری نقش مهم و فعالی در تسهیل گذار از اقتصاد غیر رسمی به رسمی ایفا می کنند، و

با تصمیم گیری در مورد تصویب برخی پیشنهادهای خاص با عنایت به موضوع گذار از اقتصاد غیر رسمی به رسمی به عنوان پنجمین موضوع دستور کار اجلاس، و

با مشخص نمودن این مطلب که پیشنهادهای مذکور به صورت توصیه نامه

ارائه خواهد شد، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در روز ماه ژوئن سال دو هزار و پانزده، توصیه نامه زیر را که به آن توصیه نامه گذار از اقتصاد غیر رسمی به رسمی مصوب سال ۲۰۱۵ اطلاق می شود را تصویب نمود.

اهداف و صلاحیت ها

این توصیه نامه رهنمودهایی را در زمینه های زیر به اعضا ارائه می کند:

(الف) تسهیل گذار کارگران و واحدهای اقتصادی از اقتصاد غیر رسمی

به رسمی، ضمن رعایت حقوق بنیادین کارگران و تضمین فرصت هایی برای امنیت درآمد، معیشت و کارآفرینی؛

(ب) ارتقای ایجا، حفظ و پایداری مشاغل شایسته در اقتصاد رسمی و ارتباط و انسجام اقتصاد کلان، اشتغال، حمایت های اجتماعی و دیگر سیاست های اجتماعی؛ و

(ج) جلوگیری از غیر رسمی شدن مشاغل اقتصاد رسمی.

۲. در این توصیه نامه، اصطلاح 'اقتصاد غیر رسمی' به

(الف) تمامی فعالیت های اقتصادی کارگران و واحدهای اقتصادی اطلاق می شود که در مقام قانون و در عمل تحت پوشش ترتیبات رسمی قرار نداشته یا به صورت ناکافی پوشش داده می شود؛ و

(ب) فعالیت های غیر قانونی، به خصوص ارائه خدمات یا تولید، فروش یا مالکیت کالاهای ممنوعه شامل تولید غیر قانونی و قاچاق مواد مخدر، تولید غیر قانونی و قاچاق سلاح های گرم، قاچاق انسان، و پول شویی، طبق تعاریف معاهدات بین المللی مربوطه را پوشش نمی دهد.

۳. در این توصیه نامه، "واحدهای اقتصادی" در اقتصاد غیر رسمی عبارتند از:

(الف) واحدهایی که کارگر مزدبگیر استخدام می کنند؛

(ب) واحدهایی که در تملک افراد شاغل به صورت خویش فرما هستند، چه به تنهایی یا با کمک کارگران غیرمزدبگیر عضو خانواده؛ و

(ج) تعاونی ها و واحدهای اقتصاد اجتماعی و همبستگی.

۴. این توصیه نامه به همه کارگران و واحدهای اقتصادی شامل بنگاه های اقتصادی، کارآفرینان و خانواده های شاغل در اقتصاد غیر رسمی مربوط می شود، به ویژه:

(الف) افراد شاغل در اقتصاد غیر رسمی که خود مالک و فعال واحدهای اقتصادی هستند، از جمله:

- * کارگران خویش فرما
- * کارفرمایان؛ و
- * اعضای تعاونی ها و واحدهای اقتصاد اجتماعی و همبستگی؛
- (ب) کارگران همکار عضو خانواده، صرفنظر از این که در واحدهای اقتصادی اقتصاد رسمی یا غیر رسمی کار می کنند؛
- (ج) کارکنان عهده دار مشاغل غیر رسمی در یا برای بنگاه های اقتصاد رسمی یا در یا برای واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیررسمی (شامل پیمانکاری فرعی و زنجیره تامین) یا به عنوان کارگرن مزدبگیر خانگی که توسط خانوارها استخدام می شوند؛ و
- (د) کارگران شاغل در قالب روابط کار غیر رسمی یا غیر نظامند.
- ۵. کار غیر رسمی می تواند در همه بخش های اقتصادی، در محیط های کار عمومی و خصوصی، یافت شود.
- ۶. در اجرای مفاد بندهای ۲ تا ۵ فوق الذکر، و با توجه به تنوع اقتصاد غیر رسمی در کشورهای عضو، مرجع صلاحیت دار باید ماهیت و محدوده اقتصاد غیر رسمی را طبق توضیحات این توصیه نامه، و رابطه آن با اقتصاد رسمی را تبیین نماید. بدین منظور، مرجع صالحه باید از سازوکارهای سه جانبه گرای با مشارکت کامل سازمان های حائز اکثریت نمایندگی کارفرمایان و کارگران استفاده نماید که باید در جای خود و مطابق با رویه ملی، نمایندگانی از تشکل های عضو مدار حائز نمایندگی کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی را شامل شود.

۲. اصول راهنما

- ۷. در طراحی راهبردهای منسجم و یکپارچه برای تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، اعضا باید موارد زیر را مد نظر قرار دهند:
- (الف) تنوع ویژگی ها، شرایط و نیازهای کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی، و ضرورت توجه به این گونه تنوع با اتخاذ رویکردهای اختصاصی هر مورد؛
- (ب) زمینه ها و اولویت های خاص ملی برای گذار به اقتصاد رسمی؛
- (ج) این واقعیت که راهبردهای مختلف و متعدد می تواند به منظور تسهیل گذار به اقتصاد رسمی به کار آید؛
- (د) نیاز به ایجاد انسجام و هماهنگی در طیف گسترده ای از حوزه های سیاستی برای تسهیل گذار به اقتصاد رسمی؛

(ه) ترویج و حمایت موثر از حقوق بشر برای همه فعالان و دست اندرکاران اقتصاد غیررسمی؛
(و) تحقق کار شایسته برای همه از طریق رعایت اصول و حقوق بنیادین در کار، در قانون و در عمل؛

۳. چارچوب های قانونی و سیاستی

۸. اعضا باید قوانین و مقررات ملی یا دیگر اقدامات را به منظور اطمینان از پوشش و حمایت های مقتضی همه مقوله های کارگران و واحدهای اقتصادی تصویب، بررسی و اجرا نمایند.
(ح) ترویج تساوی جنسیتی و عدم تبعیض؛
(ط) ضرورت بذل توجه خاص به زنان، جوانان، مهاجران، سالخوردگان، افراد بومی و کوچ نشین، مبتلایان به ایدز، معلولان و ناتوانان (کارگران خانگی و کشاورزانی که وسیله معیشت آنان کشاورزی است)، که به خصوص نسبت به جدی ترین کمبودهای کار شایسته در اقتصاد غیررسمی آسیب پذیر هستند

۹. اعضا باید ارزیابی و تشخیص شایسته عوامل، خصوصیات و شرایط فعالیت های غیر رسمی در بافت ملی را به منظور آگاه کردن از طراحی و اجرای قوانین و مقررات، سیاست ها و دیگر اقدامات مورد هدف برای تسهیل گذار به اقتصاد رسمی عهده دار شوند.

۱۰. اعضا باید اطمینان حاصل نمایند که برای تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، یک ساختار سیاستی یکپارچه در راهبردها و برنامه های توسعه ملی یا راهبردهای فقرزدایی لحاظ شده است، و در صورت اقتضا، نقش سطوح مختلف دولت را مدنظر قرار دهند.
(ی) حفظ و گسترش پتانسیل کارآفرینی، و ظرفیت های خلاقیت، پویایی، مهارتی و نوآوری کارگران و واحدهای اقتصادی اقتصاد غیر رسمی در جریان گذار به اقتصاد رسمی؛

(ک) ضرورت یک رویکرد متوازن مرکب از مشوق ها و اقدامات انطباقی با قوانین؛ و
۱۱. این ساختار سیاستی یکپارچه باید به

موارد زیر بردارد:

(الف) ترویج راهبرد رشد فراگیر و ایجاد مشاغل شایسته در اقتصاد

رسمی؛

(ب) تدوین قوانین مقتضی و چارچوب های قانونی؛

(ج) ارتقا فضای مناسب کسب و کار و سرمایه گذاری؛

(د) رعایت، ترویج و تحقق اصول و حقوق بنیادین در کار؛

(ه) ساماندهی و نمایندگی کارفرمایان و کارگران به منظور ارتقا گفتگوی

اجتماعی؛

(و) ترویج تساوی و رفع تبعیض؛

(ز) حمایت از کارآفرینی، بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط، و

دیگر الگوهای کسب و کار و واحدهای اقتصادی، نظیر تعاونی ها و سایر

واحدهای اقتصاد اجتماعی و همبستگی؛

(ح) برخورداری از آموزش، یادگیری مادام العمر و توسعه مهارت ها؛

(ط) برخورداری از خدمات مالی، از جمله از طریق ساختار قانونی حمایت

از بخش مالی فراگیر؛

(ی) برخورداری از خدمات کسب و کار؛

(ک) دسترسی به بازارها؛

(ل) دسترسی به زیر ساخت ها و فن آوری؛

(م) ترویج سیاست های بخشی؛

(ن) تدوین کف حمایت های اجتماعی، در موارد فقدان آن، و گسترش

پوشش تامین اجتماعی؛

(س) ارتقا راهبردهای توسعه بومی، در سطح روستایی و شهری، شامل

دسترسی نظامند به فضای عمومی (و منابع طبیعی) برای گذران معیشت؛

(ع) سیاست های موثر ایمنی و بهداشت شغلی؛

(ف) بازرسی های موثر و کارآمد کار؛

(ص) امنیت درآمدی شامل سیاست های مقتضی حداقل دستمزدها؛

(ق) برخورداری موثر از عدالت؛ و

(ر) سازو کارهای همکاری بین المللی.

۱۲. اعضا می بایست در هنگام تدوین و اجرای ساختار سیاستی یکپارچه از وجود هماهنگی در سطوح مختلف دولت و همکاری بین نهادها و مراجع ذی ربط، نظیر سازمان های مالیاتی، موسسات تامین اجتماعی، ادارات بازرسی کار، مراجع گمرکی، نهادهای مربوط به مهاجرت و خدمات اشتغال و دیگر مراکز مربوطه، بر حسب شرایط ملی اطمینان حاصل نمایند.

۱۳. اعضا باید اهمیت مالکیت و زمین در حفظ و حراست از فرصت های کارگران و واحدهای اقتصادی برای برخورداری از امنیت درآمدی در گذار به اقتصاد رسمی را به رسمیت شناسند.

۴. سیاست های اشتغال

۱۴. در پیگیری اهداف اشتغالزایی با کیفیت در اقتصاد رسمی، اعضا باید سیاست های ملی اشتغال را در راستای مقابله نامه شماره ۱۲۲ در خصوص سیاست های اشتغال مصوب ۱۹۶۴ تدوین و اجرا، و اشتغال کامل، شایسته، مولد و با انتخاب آزاد را یک هدف محوری در راهبرد یا برنامه رشد و توسعه ملی خود قلمداد کنند.

۱۵. اعضا باید چارچوب جامع سیاست های اشتغال مبتنی بر مشورت های سه جانبه را ترویج و اجرا نمایند که می تواند شامل عناصر زیر باشد:

(الف) سیاست های اقتصاد کلان حامی اشتغال که پشتیبان تقاضای انبوه، سرمایه گذاری مولد و تحولات ساختاری باشد، بنگاه های اقتصادی پایدار را ارتقا بخشد، از اعتماد در کسب و کار حمایت کند، و نابرابری ها را حل و فصل نماید؛

(ب) سیاست های تجاری، صنعتی، مالیاتی، بخشی و زیرساختی که

موجب ترویج اشتغال، ارتقای بهره‌وری و تسهیل روندهای تحول‌ساختاری شود؛

(ج) سیاست‌های سرمایه‌گذاری که از بنگاه‌های اقتصادی پایدار حمایت و به خصوص شرایط را برای فضای مناسب این منظور فراهم کند، با در نظر گرفتن مصوبات و نتیجه‌گیری‌های مربوط به ترویج بنگاه‌های اقتصادی پایدار مصوب اجلاس ۹۶ کنفرانس بین‌المللی کار در سال ۲۰۰۷، از جمله حمایت از موسسات اقتصادی خرد، کوچک و متوسط، کارآفرینی و مقررات مرتبط، شفاف‌وصریح‌برای تسهیل رسمی‌سازی و رقابت عادلانه؛

(د) سیاست‌های آموزشی و توسعه مهارت‌ها که به یادگیری مادام‌العمر متکی باشد، به نیازهای در حال تغییر و تحول بازار کار و فن‌آوری‌های جدید پاسخ دهد، و پیش‌یادگیری از جمله از طریق نظام‌های کارورزی غیر رسمی را به رسمیت شناسد، و به این شکل گزینه‌های اشتغال رسمی را وسعت بخشد؛

(ه) سیاست‌ها و نهادهای بازار کار نظیر سیاست‌دستمزدهایی که به صورت درخور و شایسته طراحی شده‌اند شامل حداقل دستمزدها، طرح‌های حمایت اجتماعی همچون نقل و انتقال پول نقد، برنامه‌ها و تضمین اشتغال عمومی، و دسترسی و ارائه بیشتر خدمات اشتغال به دست‌اندرکاران اقتصاد غیررسمی، کمک به خانوارهای کم‌درآمد برای گریز از فقر و برخورداری از اشتغال با انتخاب آزاد؛

(و) اقدامات جامع فعال‌سازی برای تسهیل گذار جوانان از مدرسه به کار، به ویژه محرومان، نظیر طرح‌های تضمین جوانان برای بهره‌مندی آنان از آموزش و اشتغال مولد مداوم؛

(ز) اقداماتی برای حمایت از گذار از بیکاری یا عدم فعالیت به کار، به ویژه برای اشخاصی که در درازمدت بیکار هستند، برای زنان و دیگر گروه‌های محروم؛ و

(ح) سیستم‌های اطلاع‌رسانی مناسب و روزآمد بازار کار.

۵. حقوق و حمایت‌های اجتماعی

۱۶. اعضا باید به منظور تحقق کار شایسته و رعایت، ترویج و تحقق اصول و حقوق بنیادین در کار برای فعالان اقتصاد غیر رسمی اقداماتی را اتخاذ نمایند، یعنی:

(الف) آزادی انجمن و رسمیت بخشی واقعی به حق مذاکرات جمعی؛

(ب) حذف همه شکل‌های کار اجباری یا

- الزام آور؛
(ج) محو واقعی کار کودک؛ و
(د) رفع تبعیض در زمینه اشتغال و حرفه.
۱۷. اعضا باید:
- (الف)** برای رسیدگی به شرایط کاری نا امن و ناسالم که اغلب از ویژگی های کار در اقتصاد غیر رسمی است، اقدامات فوری به عمل آورند؛ و
(ب) حمایت های ایمنی و بهداشت کار را برای کارفرمایان و کارگران شاغل در اقتصاد غیر رسمی ترویج و توسعه دهند.
۱۸. اعضا باید از طریق گذار به اقتصاد رسمی، به صورت تدریجی، موضوعاتی چون امنیت اجتماعی، حمایت های دوران بارداری و شیردهی، شرایط کار شایسته و در صورت موجود بودن، حداقل دستمزد (مکفی) را در قانون و روش ها پیاده کنند.
۱۹. اعضا باید در ایجاد و حفظ کف حمایت های اجتماعی ملی درون نظام تامین اجتماعی خود و به منظور تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، به نیازها و شرایط فعالان اقتصاد غیر رسمی و خانواده های آنان توجه خاص مبذول دارند.
۲۰. اعضا باید با هدف تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، به تدریج پوشش بیمه
- اجتماعی را برای فعالان اقتصاد غیر رسمی گسترش دهند و در صورت نیاز، رویه های اداری، مزایا و سهم بیمه لازم را با توجه به ظرفیت مشارکتی آنان در نظر بگیرند.
۲۱. اعضا باید از ارائه خدمات کودکداری و مراقبت از بزرگسالان به منظور ترویج تساوی جنسیتی در کارآفرینی و فرصت های اشتغال حمایت کنند و گذار به اقتصاد رسمی را امکانپذیر سازند.
۲۲. اعضا باید به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی و نادیده گرفتن سهم بیمه، مقررات اجتماعی و کار و دیگر قوانین، اقدامات مقتضی از جمله از طریق ترکیب مشوق های کافی، حذف عوامل بازدارنده، اعمال قانون و مجازات های موثر به عمل آورند.
۶. مشوق ها، انطباق و اجرای قانون
۲۳. اعضا باید در صورت اقتضا، موانع گذار به اقتصاد رسمی از جمله موانع مربوط به قانونگذاری، مالیات بندی و انطباق با قوانین و مقررات را کاهش دهند.
۲۴. اعضا باید برای گذار واقعی به اقتصاد رسمی، مشوق هایی را در نظر گرفته و مزیت های آن را تبلیغ نمایند از جمله از طریق دسترسی بهتر به خدمات بازرگانی، مالی، زیربنایی، بازارها، فن آوری، برنامه های

آموزشی و مهارتی، و حقوق مالکیت.

۲۵. با توجه به رسمی سازی موسسات اقتصادی خُرد و کوچک، اعضا باید:

(الف) اصلاحات ورود به کسب و کار را از طریق کاهش هزینه های ثابت یا کاهش رویه های طولیل انجام دهند؛

(ب) هزینه های انطباق قانونی را از طریق اجرای روش های آسان ارزیابی و پرداخت مالیات و سهم بیمه، کاهش دهند از جمله روش های ترکیبی مالیات بردرآمد، مالیات بر ارزش افزوده و حق بیمه اجتماعی در قالب یک پرداخت دوره ای واحد؛

(ج) برخورداری بیشتر از تدارکات عمومی به وسیله بنگاه های اقتصادی خرد و کوچک از طریق اقداماتی نظیر انطباق حجم تدارکات و ارائه آموزش و مشاوره در زمینه شرکت در مناقصه های دولتی و اختصاص سهمیه برای این گونه موسسات اقتصادی؛

(د) فراهم نمودن دسترسی بهتر به خدمات مالی فراگیر نظیر اعتبار و سهام، خدمات پرداخت و بیمه و طرح های تضمینی که به نسبت اندازه و نیازهای این گونه موسسات اقتصادی تمهید شده است؛

(ه) برخورداری بیشتر از آموزش های کارآفرینی و خدمات توسعه کسب و کار به صورت سفارشی؛ و

(و) بهره مندی بهتر از پوشش تامین اجتماعی، برای مثال از طریق بارانه های موقت یا دائم برای حق بیمه اجتماعی.

۲۰. اعضا باید به منظور ضمانت انطباق با قوانین و مقررات ملی (و تضمین رسمیت بخشی و اعمال روابط رسمی اشتغال) سازو کارهای مناسب را به مورد اجرا گذارده یا سازوکارهای موجود را بازبینی کنند تا گذار به اقتصاد رسمی تسهیل شود.

۲۷. اعضا باید با برخورداری از نظام بازرسی مناسب و کافی، پوشش

بازرسی کار را برای همه کارگران و محیط های کار گسترش داده، و رهنمودهای لازم را از جمله در زمینه نحوه رسیدگی به شرایط کار در اقتصاد غیر رسمی در اختیار نهادهای اجرایی قرار دهند.

۲۸. اعضا باید به منظور ضمانت ارائه اطلاعات کارآمد، کمک به متابعت از قوانین و مقررات مربوطه و ظرفیت سازی برای فعالان ذی ربط اقداماتی را به کار بندند.

۲۹. اعضا باید رویه های کارآمد و آسان طرح شکایت و دادخواست را به مورد اجرا گذارند.

۳۰. اعضا باید برای تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، و ضمانت کفایت و اعمال مؤکد قانون در موارد عدم رعایت آن، اقدامات پیشگیرانه و تنبیهی مقتضی را به مورد اجرا گذارده و اطمینان حاصل نمایند که مجازات های اداری، حقوقی و کیفری بدین منظور در قوانین ملی تعبیه شده است.

۷. آزادی انجمن، گفتگوی اجتماعی و نقش سازمان های

کارفرمایی و کارگری

۳۱. اعضا باید اطمینان حاصل نمایند که دست اندرکاران اقتصاد غیر رسمی از آزادی انجمن و حق مذاکرات دسته جمعی، شامل حق ایجاد انجمن و پیوستن به تشکل ها، کانون ها و کانون های عالی به انتخاب خود و منوط به قوانین سازمان مربوطه برخوردارند.

۳۲. اعضا باید فضای مناسبی را برای اعمال حق تشکل و مذاکرات جمعی و شرکت در گفتگوی اجتماعی در روند گذار به اقتصاد رسمی برای کارفرمایان و کارگران مهیا کنند.

۳۳. سازمان های کارفرمایی و کارگری باید در صورت اقتضا، توسعه عضویت و خدمات برای کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیررسمی را مد نظر قرار دهند.

۳۴. اعضا باید در زمینه طراحی، اجرا و ارزیابی سیاست ها و برنامه های

مربوط به اقتصاد غیر رسمی، از جمله (ب) میزان پیشرفت در زمینه رسمی شدن موضوع رسمی سازی آن، با سازمان های حائز اکثریت نمایندگی مشورت نموده و از مشارکت فعال آنان حمایت کنند که مطابق با روش های ملی می تواند نمایندگان سازمان های عضو مدار حائز نمایندگی کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی را در برگیرد.

۳۵. اعضا و سازمان های کارفرمایی و کارگری می توانند برای تقویت ظرفیت سازمان های نماینده کارفرمایان و کارگران، و سازمان های نماینده فعالان اقتصاد غیر رسمی در صورت موجود بودن، به منظور یاری دادن به کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی جهت تسهیل گذار به اقتصاد رسمی از دفتر بین المللی کار درخواست کمک نمایند.

۹. اجرا

۳۸. اعضا می بایست مفاد این توصیه نامه را در مشورت با سازمان های حائز اکثریت نمایندگی کارفرمایان و کارگران که مطابق با روش ملی شامل نمایندگان سازمان های عضو مدار نماینده کارگران و واحدهای اقتصادی در اقتصاد غیررسمی نیز می شود، با استفاده از یکی یا ترکیبی از چند ابزار زیر، جامه عمل بپوشانند:

۸. گردآوری اطلاعات و آمار و پایش

۳۶. اعضا باید ضمن مشورت منظم با سازمان های کارفرمایی و کارگری:

- (الف) در صورت اقتضا و امکان، آمار تفکیکی بر حسب جنس، سن، محل کار، و سایر ویژگی های اجتماعی اقتصادی مربوط به اندازه و ساختار اقتصاد غیر رسمی را گردآوری، تحلیل و منتشر نمایند؛ و
- (ب) قوانین و مقررات ملی؛
- (ج) توافقنامه های جمعی؛
- (د) هماهنگی موثر بین نهادهای دولتی و

دیگر دست اندرکاران؛

(ه) ظرفیت سازی سازمانی و بسیج منابع؛ و

(و) سایر اقدامات منطبق با قوانین و روش های ملی.

۳۹. اعضا باید به شکل منظم و مقتضی، میزان اثربخشی سیاست ها و

اقدامات تسهیل کننده گذار به اقتصاد رسمی را ضمن مشورت با سازمان های

حائز اکثریت نمایندگی کارفرمایان و کارگران که می تواند مطابق با روش

ملی نمایندگان سازمان های عضو مدار نماینده کارگران و واحدهای

اقتصادی در اقتصاد غیر رسمی را نیز شامل شود مرور و بررسی نمایند.

۴۰. اعضا می بایست در اتخاذ، تدوین، اجرا و بررسی دوره ای اقدامات با

هدف تسهیل گذار به اقتصاد رسمی، راهنمایی های ارائه شده در اسناد

سازمان بین المللی کار و سازمان ملل در زمینه اقتصاد غیر رسمی که

فهرست آن به پیوست می باشد، را مد نظر قرار دهند.

۴۱. هیچ یک از موارد مندرج در توصیه نامه را نباید بر پایه دیگر اسناد

سازمان بین المللی کار، به عنوان کاهش حمایت های اعطا شده به فعالان

اقتصاد غیر رسمی تعبیر و تفسیر نمود.

۴۲. هیات مدیره دفتر بین المللی کار می تواند پیوست را بازبینی و

اصلاح نماید. هر پیوست اصلاح شده ای پس از تصویب هیات مدیره

باید جایگزین پیوست قبلی شده و برای اعضای سازمان بین المللی کار

ارسال شود.

